

23. IX. 1932
Kraj prilog

Poština plačana v gotovini.
Štev. 23.

V Ljubljani, dne 1. oktobra 1932.

Cena posamezni številki Din 1.50
XIV. leto.

NAŠ GLAS

„NAŠ GLAS“ izide vsakega prvega, desetega in dvajsetega v mesecu. Naročnina za celo leto Din 40.—, za pol leta Din 20.—, za četrt leta Din 10.—. — Za inozemstvo je dodati poštnino. — Oglasi po ceniku. —

Uredništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/I. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Upravništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica št. 6. Račun poštne hranilnice v Ljubljani št. 11.467.

List za državne nameščence in upokojene.

Stiska izobražene mladine.

V Avstriji pripravljajo novelo obrtnega zakona. V razpravi o novem obrtnem zakonu je zvezni kancelar nedavno izjavil parlamentu, da bo vlada skušala obrtništvu in trgovstvu nuditi vse le mogoče olajšave. »Pri tem pa ne misli samo na sedanost,« tako je izjavil, »temveč tudi na to, da bo naši mladini, ki jo skrbi bodočnost, omogočila življenje v domovini in ji nudila možnost obstoja.«

Ob tem povodu objavlja znano dunajsko uradniško glasilo »Reichsverband der öffentlich Angestellten« članek, ki je vreden, da ga v prevodu objavimo, ker — mutatis mutandis — velja tudi za naše razmere.

»Javnost pošveča vse premalo pozornosti položaju tistih mladih ljudi, ki so posvetili velik del svojega življenja šolskemu studiju, kateri naj jih usposobi, da dobe službo v javni upravi. Nerazumljivo nam je, zakaj se doslej še ni nihče drznil, resno pečati se s tem vprašanjem. Sicer objavljajo dnevnikarji sem ter tja kratke novice, ki se zla le mimogrede dotaknejo, pa ne prodro do njegovega jedra. Često se tudi na zborovanjih — seveda tudi na volilnih shodih, ker ti mladi ljudje sicer nimajo upanja na bodočnost, na eksistenco, zato pa pač volilno pravico — govori tudi o tem, toda še nihče se doslej ni upal do kraja zasledovati teh dejstev, ki morejo za naš narod postati usodna in nihče še ni poskusil najti sredstva, da se jim zoperstavi.

Moramo takoj ugotoviti, da v tako siromašnem gospodarstvu, kakor je avstrijsko, ni sredstva, ki bi moglo to zlo popolnoma odstraniti, kakor ni tačas nobenega leka, ki bi moglo odpraviti brezposelnost velikih množic ročnega delavstva. Bilo bi pa napačno, če bi zato lepo sklenili roke, kakor so to delale vse avstrijske vlade, da bi brez zanimanja opazovali pojav, ki radikalizira dragocene plasti prebivalstva in jih sili k obupnim korakom. Ni pa tudi pomagano s splošnimi izjavami in ugotovitve sama, da gre tukaj za veliko silo, ne more prav nič pomagati, to tem bolj, ker dolgo brezplodno obnavljanje lahko rodi med mladino, ki ji gre za življenje, dogodke, kateri morejo omajati temelje države.

Avstrijske vlade so v zadnjem času, kadar je bilo treba najti kritje za primanjkljaje v zveznem proračunu, iskale z brezprimerno nesmiselnostjo vselej linijo najmanjšega upora in so zmirom iznova odpuščale uslužbence v velikih množinah ter izdatno znižavale uradniške osebne izdatke. Posledica teh nepremišljenih stalnih redukcij osebja in znižanja prejemkov je sklep ministrskega sveta od marca minulega leta, po katerem se morejo sprejemati zvezni uradniki samo s sklepom ministrskega sveta. Ta odlok se je pozneje spremenil tako, da od 1. januarja 1932 dalje sploh ni mogoče sprejemati nikogar več v državno službo, dokler velja zakon o saniranju državnega proračuna. Da take odločbe povzročajo, da nekateri uradi, kot na primer davkarje, ki bi morale v interesu rednega pritekovanja državnih davščin stalno brezhibno poslovati, danes deloma sploh ne morejo več uradovati, modrih gospodov v vladi očitno ni prav nič vznemirilo. Da bo sodstvo, ki je zaradi notoričnega pomanjkanja sodnikov v zadnjih letih že itak skrajno počasno poslovalo, še počasneje funkcioniralo, da je izvojevanje konkretnega prava zaradi zmanjšanja števila upravnih sodnih uradnikov že danes možno le po preteku dolgih mesecev, da znižanje staleža javne straže ne znači le težke nevarnosti za državo, temveč tudi za varnost življenja in premoženja, je našim vladajočim politikom očitno do-

cela nepoznano. Sadovi delovanja vlad v zadnjih letih, ko se je oziralo samo na agrarne interese, bodo povzročili razmere, kakršne vladajo v slabo upravljanih neciviliziranih državah. Tudi v državi, ki ima urejeno gospodarstvo, ne bo mogoče vsem mladim ljudem, ki dovrše predpisane šolske nauke, preskrbeti drž. službe. Toda mladim državljanom zapirati sleherna vrata, jih pahnuti v revščino, to je krutost, kakršno najdemo samo še pri azijskih despotih.

Zelo čuden je pa pojav, ki se kaže v tem, da število mladih ljudi s šolsko izobrazbo narašča od leta do leta. Eden izmed vzrokov leži v tem, da splošno pomanjkanje dela v rokodelskih in drugih obrtih, za katere je treba posebnih nauk, primora preinogostarše, da dajo svoje otroke v srednje šole. Pogostoma jih z neizrečnimi žrtvami skušajo spraviti preko stiske najbližje bodočnosti v upanju, da se bo medtem, da otroci doštudirajo, katastrofalni položaj gospodarstva izboljšal, pri tem pa obenem po tihem žele obvarovati svojo deco pred pohajkovanjem in zlemi posledicami nezaposlenosti. Ko pa otroci dokončajo srednjo šolo, se pokaže, da tudi za maturo ni ne posla ne zaslužka in tako morajo starši nadaljevati z žrtvami in zato pogostoma pošiljajo svoje otroke na visoke šole, za katere le-ti kažejo premalo zanimanja. S tem upajo starši, da si bodo njihovi otroci po 4 ali 5 letih morda le mogli ustvariti eksistenco.

To stremljenje pospešuje tudi okolnost, da se je nivo šolske izobrazbe po prevratu pod vplivom napak pojmovane demokratičnosti močno znižal in da se zlasti ljudskošolska izobrazba iz političnih razlogov nikakor ne more primerjati z ono iz časov pred vojno — kar se vse godi gotovo proti volji učnega osebja.

Dočim so se pred vojno že pri sprejemnih izpitih za srednje šole zahtevali določeni osnovni pogoji glede usposobljenosti prijavljenih za srednješolske nauke, mora zdaj profesor v srednji šoli skoro do III. razreda učencem šele vtepati prave temeljne pojme o pravopisju. Ni naloga teh vrstic, da navedejo vse razmere, ki so znižale mero za te, ki sestavljajo učni načrt učeči se mladini. Vsekakor o kaki izbiri skoro ni več govora in v glavnem je zadeva potrpežljivosti in sredstev staršev, če kdo dokonča srednjo ali visoko šolo. Tako nastali preveliki podmladek absolviranih visokošolcev seveda mnogokrat ni sposoben izpolnjevati zahteve, katere se mu stavijo.

Positivno spremembo bi bilo v tej stvari mogoče doseči samo tako, če bi država sprejemna vratica za službe vsaj nekoliko odprla in del mladih ljudi, ki so žrtvovali svojim studijem mnogo let in mnogo denarja, sprejela v službo. Izdatki za to nikakor niso preveliki, ker so mladi ljudje sprva prav skromno plačani. V veliki meri so tekem prvih let svoje službene dobe tako plačani, da nagrada ni v nikakem sorazmerju z obsegom njihove odgovornosti niti z množino denarnih sredstev, žrtvovanih za dosego izobrazbe, katero zahteva delodajalec. Vendar bi tudi zmerno zrahlanje zapore glede nastavitve državnih uslužbenecv kolikor toliko poskrbelo za omiljenje strašnega položaja naših mladih izobražencev.

Država bi pa morala tudi skrbeti, da ne bi v svobodnih poklicih šušmarji vsake vrste vtlesnjevali življenjskih pogojev izobražene mladine. Zato država ne sme trpeti, da na pol izobraženi ali sploh neizobraženi šušmarijo in s tem škodujejo zdravnikom, odvetnikom in tehnikom in da opravljajo

dela, ki so sicer znatno cenejša, kakor jih opravljajo strokovnjaki, so pa zato tako slabo izvršena, da je treba zanje porabljeni denar smatrati za brezplodno zapravljen.

Neobhodno potrebna varstvena določba za našo doraščajočo mladino bi bila določba, da bi se za sprejem v javne ali na pol javne službe (pri zvezi, deželah, občinah, krajevnih korporacijah, zbornicah, socialno-zavarovalnih zavodih itd.) smeli poštovati, dokler traja kriza, samo kandidati, ki lahko dokažejo, da so že 10 let avstrijski državljani. Isto bi moralo veljati tudi za dopustitev k praksi kot zdravnik, odvetnik, notar, živinozdravnik, civilni inženjer, stavbenik itd. Če nasprotniki

označujejo to odredbo kot neprimereno, je treba odvrniti, da je še dosti bolj neprimerno, če nasprotniki zastopajo stališče, naj naša mladina pogine obenem z ljudmi, katerih ni mogoče smatrati za domačine.

Prednja izvajanja ne morejo zahtevati priznanja, da so zadevo temeljito obravnavala. Sprožijo naj samo vprašanje in naj povzročijo, da se prične baviti z našim najvažnejšim ljudskim premoženjem, doraščajočo mladino in da pomagamo, iskatii sredstva in pota, kako bi našemu podmladku mogli v domovini nuditi zaposlitev in upanje na možnost ustanovitve eksistence, kar se zdi, da ji je zdaj docela onemogočeno.«

Mednarodna uradniška organizacija.

Našim čitateljem je znano, da je nekdanji Glavni Savez drž. činovnika v Beogradu — in po njem naša bivša Zveza drž. nameščencev in upokojenecv v Ljubljani — bil včlanjen v Mednarodni uradniški federaciji (Fédération Internationale des Fonctionnaires). Navedena mednarodna organizacija združuje največja strokovna združenja poglobitvinih evropskih držav. — Včlanjene so uradniške organizacije iz Francoske, Nemčije, Švedske, Norveške, Švice, Grške, Avstrije, Poljske, Holandske, Češkoslovaške in raznih drugih evropskih držav. Do uveljavljenja sedanjega uradniškega zakona je bila tudi Jugoslavija po beograjskem Glavnem Savezu organizirana v tej mednarodni federaciji.

Vsako drugo leto se vrši glavni občni zbor, katerega se udeležujejo vse države. Zadnji kongres se je vršil leta 1930. v Ženevi in se ga je udeležila tudi močna jugoslovenska delegacija. Tudi ljubljanska Zveza je bila zastopana z dvema odposlancema. Po zaključkih tega zborovanja bi se moral letos avgusta sestati kongres v Haagu na Holandskem.

Konec meseca marca se je sestal v Innsbrucku izvršni odbor Mednarodne uradniške federacije. Prisostvovali so vsi člani osrednjega odbora, razen tega pa tudi predsednik in tajnik tirolskega odbora avstrijske Državne zveze javnih uslužbenecv. Seji je predsedoval predsednik MUF, načelnik nemške rajhovske uradniške zveze, g. Falkenberg, tajniško poročilo o položaju je pa podal internacijonalni tajnik g. Laurent, ki je poročal o položaju federacije, njenem gospodarskem stanju in o uspehih. Med temi je zlasti važna anketa o pokojninah, katero je federacija organizirala med svojimi članicami po raznih deželah. Odbor je sklenil, da se vse zbrano gradivo, ki je že strokovno obdelano, čimprej izda v posebni izdaji.

Sklenilo se je tudi, da se vrši IV. mednarodni kongres državnih in javnih uslužbenecv meseca junija 1933 v Bruselju.

Za letošnjo konferenco mednarodnega urada za delo v Ženevi, ki bo obravnavala vprašanje bolniške oskrbe javnih nameščencev ter problem disci-

plinskega prava drž. uslužbenecv, se je določil dnevni red. Sklenilo se je tudi, da federacija odpošlje senatu svobodnega mesta Gdanskega protest zaradi preganjanja uradniških organizacij. Ta protest se pošlje tudi Društvu narodov v Ženevi.

Končno je izvršni odbor soglasno sprejel na predlog nemškega odposlanca naslednjo resolucijo:

»I. V Innsbrucku zbrani izvršni odbor Mednarodne uradniške federacije protestira v imenu 400.000 uradnikov evropskih držav zoper vsako nadaljnje znižanje plač in naglaša, da v tem ne vidi primerne sredstva za ublažitev svetovne krize. Zmanjšanje prejemkov slabi kupno moč uradništva, škoduje trgovini, obrti in industriji in pomnožuje gospodarski zastoj. Ta način, ki se je v praksi izkazal kot docela brezuspešen, ne vodi k ozdravljenju gospodarstva, temveč bi to mogla doseči samo temeljita preosnova splošnega gospodarskega ustroja.

II. Izvršni odbor Mednarodne uradniške federacije z največjo odločnostjo odbija sleherni poskus, ki ima za cilj oboroževanje. Izvršni odbor se načeloma izjavlja za popolno razorožitev in pričakuje od vseh vlad, zlasti pa od razorožitvene konference v Ženevi, da bodo z vsemi silami delovale, da preprečijo vojno in vojne opasnosti.«

Prihodnja seja izvršnega odbora bo še to jesen v Berlinu.

Razveseljivo je, da v današnjih težkih časih mednarodna organizacija javnih uslužbenecv še vedno tako inicijativno deluje za splošno koristi vsega stanu evropskega javnega nmeščentstva. S svojim delovanjem dokazuje, da so razmere in položaj drž. uradništva povsod v Evropi v bistvu enake — in enako žalostne — in da je skupna organizacija v občem interesu nujno potrebna. Federacija pravi živahno deluje. Izdaja svoj »Bulletin«, ki izhaja v Parizu desetkrat na leto v francoščini, angleščini in nemščini. List vsebuje mnogo dragocenega gradiva o uradniških problemih in podaja verno sliko o prizadevanju organizacije za splošno izboljšanje. O delu te važne vsestranske organizacije bomo še večkrat in obširneje poročali.

S. Č.: Kaj bo z našim denarjem? (Nadaljevanje.)

Kako naj bi si v tem primeru pomagala banka, ki je izdala bankovce? Kako naj si pomaga javnost, država, ki rabi v svojem gospodarskem življenju krvi, obtožka plačilnega sredstva? Tiskala bo enostavno nove bankovce preko predpisanega kritja. S tem je šele podan povod, da zgu- bi ljudstvo zaupanje, denar pa svojo vrednost. Začel se bo beg od denarja, prišel bo potem na dan tudi dobri denar, ki je sedaj skrit doma in bo povečal zmedo. Kje in kdaj se ustavimo — tega nihče ne ve.

Sedanja gospodarska kriza je več ali manj posledica prejšnjih grehov v gospodarstvu. Danes ni čas, da bi rekrimirali in naštevali te grehe, danes je treba delati in rešiti, kar se da rešiti. In rešiti se da mnogo — vse! Pouzdaj se use i u svoje kljuse!

Zaupanje in še enkrat zaupanje! Imeli smo pred leti inflacijo v nasledstvenih državah, v Nemčiji, v Italiji, Franciji; denar je padel na desetino, tisočinko svoje vrednosti, izgubili so nižji sloji vse svoje pre-

moženje, profitirali so le nekateri, ki so imeli dolgove, navidezno profitirali, v glavnem so pa izgubili vsi. Mali hranilec je zgubil razen svojega premoženja veselje do dela in varčevanja, kdor je profitiral, pa je izgubil čut in občutek o pravi vrednosti denarja: Kakor pridobljeno, tako izgubljen. Navadil se je živeti lahkomišlino, postatno. Poglejte nekdanje vojne dobičkarje — večina je še bolj revnih kot so bili prej. Zapravili so denar, pa tudi ne znajo živeti od dela svojih rok.

Zlih posledic inflacije se zaveda vsaka država in zato brani tako krčevito svojo valuto, vrednost svojega denarja. Brani moralo malega človeka in ohraniti mu hoče zaupanje, ki ga je tako težko pridobil po inflaciji v letih 1919.—1925.

Zaupanje! Kako je padel v letu 1925. francoski frank; vse je bežalo pred njim, kupovali so tuje valute, kar je prišlo pod roke, so kupovali. Ko je prišel na čelo finančnega ministrstva mož železne volje, Poincaré, se je zaupanje v frank vrnilo in danes je Francija bankir Evrope ter ima zlata v izobilju. Štedili so, pametno gospodarili.

Vsi znaki kažejo, da so tudi v naši državi odločni, da branijo naš dinar. Redukcija plač, omejitve uvoza, devizna zapora, drakonične kazni za one, ki izvažajo denar, zlato ali devize; vse to nam dokazuje, da se ne pripravlja inflacija, temveč da se hoče prebresti za vsako ceno sedanja kriza, ki je predvsem kriza zaupanja.

Če kdaj naših članov vpraša, kako naj gospodarji, ali naj še hrani, ali naj svoje prihranke nalaga ali spravi denar v blago, ali naj se zadolži, da bo pozneje z lahkoto odplačeval številke sedanega dolga, tedaj mu moremo dati samo nasvet, ki velja za človeka: Delaj, kot da bi živel večno, imej vse svoje stvari v redu, kot da bi moral umreti jutri.

Spekulacija na dolg in njega lahkotno odplačevanje je spekulacija, nenaravno in nezdravo gospodarstvo, ki se povečini masšuje. Lahkomiselno zapravljanje je samo na sebi izguba, ki ti ne prinaša nikdar koristi, pač pa škodo.

Nalaganje denarja v realitete, v obleke, pohištvo itd.? Kar in kolikor rabim in imam v načrtu, da si omislim, to kupim. Če imaš dovolj denarja, da si zidaš hišo, zidaš si jo, denar gre spet med ljudi, zidarje, tesarje, od tam do kmeta, v trgovino. Če rabiš obleko, kupi si jo, denar gre v trgovino, od tam spet med ljudi, med producente, med delavce tekstilnih tovarn, od tam do kmeta, ki prodaja živež, od

tam v davkarijo, v državno blagajno, ki nam daje plače. Če imaš preveč denarja, daj ga v hranilnico, tam dobi posojilo, kdor si zida hišo, ali si kupi njivo, denar kroži spet in daje življenja in živeža vsem.

Kdor pa zadrži denar v nogavici, ta zadržuje tok te krvi, ta škoduje drugim, pa tudi sebi.

Zakaj ga zadržujejo? Nimajo nikakega načrta, ne vedo, kam z denarjem, kaj bi kupili in čakajo neodločno, da še v zadnjem trenutku zagrabijo in kupijo, kar jim pride pod roke.

Nastala je pri nas mala panika. Ljudje so začeli kupovati nepremičnine, njive, parcele, hiše. In plačujejo danes že do 30 odstotkov več kot bi plačali normalno ali pred pol letom. Morda so zadeli prav, morda pa so se vrezali. Lahko se zgodi tudi sledeče: Država ne odneha od sedanje politike, ne dopusti inflacije. Da pa pridejo do denarja, bodo začeli denarni zavodi izterjati dolžne vsote, recimo za premičnine, nepremičnine. Šle bodo na boben hiše, nepotrebni predmeti, klavirji, luksuzna pohištva, zlatina itd. In takrat se kupi prav poceni.

Težko je prerokovati, kaj bo. Nasvet, ki ga lahko damo vsem, je: živimo normalno, ne izgubljammo razsodnosti, štedimo še nadalje, v najslabšem primeru nam ostane koncem vsega umetnost, da znamo živeti z malimi prejemki. In ta umetnost je tudi mnogo vredna.

Če bi imeli ta pogum in tako zavest tudi tisti krogi, ki imajo res denar in mnogo denarja, potem bi ne bilo krize in ne bi bilo treba razpravljati o tem, kaj bo z našim denarjem.

Kapital je največja kukavica, največji bojzaljivec! Te lepe besede je izrekel na naši skupščini delegat Zveze nabavljalnih združenj. Kapital, t. j. kapitalisti nam povzročajo toliko zmede, toliko nezdravih pojavov v gospodarskem življenju.

Naša usoda leži v naših rokah. In spet moramo tu poudariti razsodnost naših železničarjev. Če bi bili vsi tako disciplinirani in razsodni, kot je naš mali človek, bi ne bilo te zmede. Naša kreditna zadruga ima denarja dovolj, ima ga celo v preobilici, da danes ne ve, kam z njim. Več je vlog kot pa je prošenj za posojila. In kljub znižanim prejemkom se še vedno priglašajo novi vlagatelji, le malo jih odpoveduje ali znižava sedanje mesečne prispevke. Pri taki samozavesti in zaupanju mora država preboleti sedanjo krizo. Naj bi bilo le dosti posmehalcev!

(Konec.)

Uradniško pravo v praksi.

Ureditve najemnin za železničarje. Izšla je uredba o določevanju vrednosti najemnine stanovanj, katera imajo uslužbenci državnih prometnih ustanov od države. Vrednost najemnine se določa po krajevnih draginjskih razredih in po kategorijah stanovanja. Stanovanja se ocenjujejo po sobnih edinicah. Sobe, ki so večje od 16 m², se računajo kot edince, manjše sobe, kuhinje in kopalnice pa tvorijo polovico enote. Ostale pritikline se ne vračunavajo. Vrednost najemnin znaša na mesec od sobne edince v kategorijah in sicer za enosobna stanovanja po: 120, 100 in 70 Din, za dvosobna stanovanja po: 100, 80 in 50 Din, za trisobna stanovanja pa po: 80, 50 in 30 Din. Glede razdelitve stanovanj v kategorije veljajo ista načela, kakor za ostale državne uslužbence t. j. v I. kategorijo spadajo stanovanja v docela trdnih stavbah s popolno udobnostjo (parket, kopalnice, sobe za služkinjo itd.), v II. kategorijo manj udobna stanovanja v trdno zgrajenih poslopjih, v III. kategoriji so pa

stanovanja v slabših in zasilnih stavbah. — Če služijo stanovanja uslužbencem obenem tudi v službene potrebe, se najemnina računa samo v iznosu 30% zneska, ki bi po prednjih načelih veljal kot najemnina. To velja za čuvanje na progi, kretnike, desetarje in slične. — Železničarske organizacije so vložile na pristojna mesta spomenice, naj bi se s pravilnikom, katerega predvideva uredba, izgladile nekatere trdote oz. nejasnosti predpisov uredbe.

Potnine članov zdravniških komisij. V 5. točki § 84. u. z. je določeno, da plača potne stroške članov komisije za pregled državnih uslužbencev država. Ker v drž. proračunu ni določen poseben kredit za ta namen, je na razna vprašanja finančno ministrstvo izdalo odločbo št. 122.829/II/31 od 28. marca 1932., s katero se določa, da se izplačujejo potni stroški članov zdravniških komisij za pregled državnih uslužbencev v breme kreditov, ki so določeni za potne stroške uradnikov dotičnega resorta oz. dotičnega prora-

čun. poglavja. Glavna kontrola je na predhodno vprašanje sporočila, da ne bi ugovarjala odločbam, ki bi bile v tem smislu izdane.

Vplačevanje vlog v uradniški pokojninski sklad. V uradniškem zakonu je vprašanje, dali je drž. uslužbenec, ki je na dopustu brez pravice do prejemkov, vseeno dolžan, da vplača tudi za čas odsotnosti vloge v pokojninski sklad v višini 5% od tistih prejemkov, kateri bi mu bili pripadali, ostalo deloma nepojasnjeno. Vendar po 2. toč.

§ 87. u. z. uslužbenec, ki je odsoten iz službe nad 2 meseca — in to iz zasebnih razlogov — nima pravice do prejemkov za čas nad 2 meseca. Ker je pa po 2. odst. § 156 podlaga za vplačevanje v sklad uradnikova plača in položajna doklada, je jasno, da za dobo odsotnosti iz privatnih razlogov uradnikom za čas preko dveh mesecev ne pripada ne plača ne položajna doklada, zaradi česar tudi za ta čas manjka podlaga za plačevanje v pokojninski sklad. Vplačati mora prispevke samo za prva dva meseca.

Našim zabavljajem!

Nemško kmetško glasilo »Südwestdeutsche Bauernzeitung« je priobčilo naslednja »Navodila za člane, kakršni naj ne bi bili.« Ker ta hudomušna, a vendar trpka zafrkacija večnih nezadovoljstev in zabavljajev čudno točno velja tudi za naše razmere, jo objavljamo v prevodu:

»1. Obiraj, kolikor le moreš, vode če može, katere si bil sam izvolil, ali katere so izvolili tvoji zastopniki. Zlasti pa zabavljaj glavnemu vodstvu organizacije.

2. Članskih prispevkov nikar ne plačaj, zato pa zahtevaj čim več ugodnosti in podpor.

3. Če nisi mogel prodreti s svojimi trenotnimi osebnimi željami, izjavi, da je vsa organizacija brez smisla in koristi.

4. Zagrizi se v malenkosti, zakaj veliki skupni cilji se te prav nič ne tičejo.

5. Prav imaš vselej ti sam, zato morajo vsi drugi sprejeti tvoje nazeranje.

6. Čim bolj nergaš, tem rajši bodo vsi društveni funkcionarji sodelovali. S tem pridobiš celo novih sil za delo.

7. Pomisli, da je neopravičena kritika od daleč plodovitejša kot upravičena, zakaj ona krepi (namreč prepričanje, da nam ni sploh mogoče pomagati).

8. Čim bolj strnjena je organizacija nasprotnikov, tem manj nam je potrebna disciplina. Lastna moč ti zadošča, da prideš na kraj (namreč tvoje pameti in eksistence).

9. Taji vse, kar se je doseglo in vzkliski kakor tisti znani možakar, ki je zagrizeno izjavil: »Zakaj nam je pa potreben parlament, če pa moramo še zmirom plačevati davke!«

10. Če navzlic vsemu tvoja organizacija vendar še ne propade, ti ostane vsaj pomirljiva zavest, da tega nisi sam zakrivil.«

Spoznanje, da žive takih večnih zabavljajev tudi v vrstah drugih stanov, ne le v naših uradniških organizacijah, nam more biti v skromno tolažbo. Pomoči za take nesmrtno nergače itak ni druge, kot da se čim točneje in dosledneje ravnajo po prednjih navodilih.

Oblike kemično čisti, barva, plišra in lika tovarna J. O. S. REICH.

Vestnik.

Važno opozorilo!

Z današnjo številko stopamo v zadnje četrletje 1932. Vsem cenj. gg. naročnikom smo priložili položnice in jih vljudno prosimo, da obnove z njimi naročnino za naprej in nam nakažejo morebitne zaostanke. Položnico dobi vsak; kdor ima naročnino plačano že za naprej, naj jo pridrži ali uporabi za to, da pridobi z njo novega naročnika ali prispevek za tiskovni sklad. Poleg naslova smo danes označili vsem, ki so z naročnino v zamudi, z rdečilom vsoto, ki je na naročnini do 30. septembra t. l. še na dolgu. Vse prizadete cenj. gg. naročnike najvljudneje prosimo, da nam te zaostanke nakažejo čimprej, če le mogoče v celoti ali vsaj deloma, ostanek pa drugi mesec. **Posebno pa opozarjamo vse one gg. tovariše, ki smo jih koncem junija t. l. pisмено opomnili na plačilo zaostankov, da se končno vendar le zganejo in store svojo dolžnost. Lista ne moremo nikomur pošiljati zastonj; kdor ga ne namerava plačati, naj ga vsaj vrne, da mu ustavimo nadaljnje dopušljanje. Pri tem pa naj nihče ne pozabi poravnati že nastalega dolga, ki ga bomo sicer brezpogojno iztirjali.**

Vse gg. tovariše pa ponovno najvljudneje prosimo, da povsod agitirajo za list in mu pridobivajo novih naročnikov, ker le dovolj močno število stalnih in točno plačujočih naročnikov jamči za obstoj in napredek lista.

UPRAVA.

K prvemu oktobru. Da moremo s to številko stopiti že v zadnje četrletje, ja zasluga naših zvestih naročnikov, ki se zavedajo pomena neodvisnega stanovskega glasila in redno izpolnjujejo svoje naročniške dolžnosti. Prosimo jih, naj ohranijo listu zvestobo tudi za naprej, kakor jo bomo mi njim. Ravno v današnjih izrednih in hudih časih je potreba samostojnega, res nezavisnega glasila, jasna vsakomur.

Tistim, ki se jih tiče! Navzlic ponovnim opominom, tudi pisemskim, nekateri naročniki našega lista svojih obveznosti nikakor nočejo poravnati. Med njimi so taki, ki so že za celo leto ali še za dlje na dolgu na naročnini. Take malomarnosti naša uprava, ki mora vse nemale stroške za izdajanje lista redno in sproti poravnati, ne more brez škode za obstoj lista še naprej prenašati. Zato opozarjamo s tem take zamudnike poslednjič, naj dolg — ali vsaj polovico istega — nemudoma poravnajo.

Iz zgodovine čokolade.

V deželi Eden, kjer so bivali prvi sinovi sonca, je gojil Quetzacoatl, nebeški vrtnar, kakaovo drevo. Ker je imel usmiljenje z ubogimi zemljani, jim je podaril seme božanskega drevesa. Od tistih dob so tudi ljudje deležni jedi bogov in tako laže prenašajo usodo. Tako poroča prastara mehiška pravljica. Mogoče je bila ta legenda znana tudi švedskemu botaniku Carlu v. Linneju, ki l. 1879. v »Akademskih zabavah« obširno razpravlja o čokoladi in imenuje kakaovo drevo »theobroma« — jed bogov.

V Mehiki, deželi visoko razvite kulture, so poznali kakaovo drevo v času Actekov. Tam je tudi njegova domovina. Ko so Španci pod Fernandom Cortezom l. 1519. osvojili Mehiko, so našli ted že razširjeno kulturo kakaovega drevesa po plantajah. Domačini tega drevesa niso smatrali le za rastlino, ki daje važno hranivo, temveč so pripisovali njegovim sadovom tudi čudodelno moč. Zrnje kakaova so vporabljali celo kot denar. Španski vojskovođa je o

tem pisal cesarju Karolu V.: »Ta zrna v tej deželi tolikanj cenijo, da jih vporabljajo za denar in nakupujejo z njimi po sejnih in drugod.«

Mehikanskemu cesarju Montezumi, ki je popil dnevno po petdeset skodelic čokolade, so plačevali davek s kakaovim zrnjem. Mesto Tobasco mu je moralo dati letno tribut po šestnajst milijonov kakaovega zrnja. Dvorni uradniki in ministri so dobivali plačo v obliki kakaova. V svojem »Poročilo o novo odkriti deželi Mehiki« pravi Petrus Martyr de Angleria, da ima zrnati denar prednost, da obvaruje pred skopuštvom, ker se ne drži.

Fernando Cortez je zaukazal svojim ljudem, naj uživajo čokolado, s čimer je dosegel, da so zmogli hude napore vojnega prodiranja. Cesarju Karolu V. je poročal, »da zadostuje skodelica dragocene pijače, da vzdrži moza čilega na dolgih pohodih.«

Tako so zgodaj spoznali pomen uživanja kakaova in Španci so prenesli to pijačo iz Mehike v domovino. Kmalu se je pitje čokolade udomačilo po Špankem. V neki španski kroniki iz osemnajstega stoletja stoji: »Španec pije zjutraj, ko vstane,

časo sveže vode in takoj nato čokolado. Popoldne, pozimi ob dveh, poleti pa ob štirih se spet pričnejo oblačiti in jedo sadje, pijejo čokolado ali mrzlo vodo, potem pa gre spet vsak svojo pot.«

Na dvoru cesarja Montezume so postregli s čokolado na skoro svečan način le odličnim gostom. Dolgo pot je napravila čokolada, preden je postala naša današnja jutranja pijača. Španci so čokolado poželjivo sprejeli, mikal jih je čar neznanega. To nas spominja prvega krompirja, ki so ga na francoskem dvoru imeli zelo v čislju, in prve riževe jedi s cimctom, s katero so postregli knezom. Čokolada je bila kmalu tako priljubljena, da so jo morale strežnice prinašati odličnim damam celo v cerkev. Ko je neki španski škof strogo nastopil proti tej razvadi, niso hotele ogorčene ženske več v njegovo cerkev. Mogoče je bila ta cerkvena prepoved povod, da so pričeli izdelovati čokolado v tablicah, ki je dotle še niso poznali.

Še enkrat je igrala cerkev vlogo v zgodovini čokolade. Razvil se je bil spor o tem, ali naj se dopusti čokolada kot postna jed. Duhovništvo je v znanstvenih spisih

to vprašanje odklonilo. V glavnem so poudarjali, da »čokolada oživlja ljubezenske nagone«. Markiza de Maintenon in knežinja Ana Marija Orsini, prijateljica Filipa V. Španskega, ki sta bili sicer vdani jezuitom, sta se bogoslovcem zaradi tega tako postavili po robu, da so ti hočeš-nočeš sklenili mir. Nežnočutni in prilagodljivi rimski pater Brancaccio je odločil, da se s čokolado ne krši posta, če se jo vživa v tekočem stanju. Za to modro rešitev je dobil pater kardinalski klobuk.

Nova jed je pa imela poleg številnih prijateljev tudi dosti protivnikov. Botanik Benzon je nazival l. 1572. kakaovo »svinjska krma«. Zdravniki pa so priporočali čokolado. Foucault je v neki razpravi trdil, da je čokolada zdravilna pijača. Neki drugi pariški zdravnik, Rachot, jo je cenil kot najodličnejšo pijačo. Spor zaradi različnih mnenj je trajal sto let.

V začetku niso hoteli izdati načina pripravljavanja čokolade. Šele na Antilih biva joči Florentinec Antonio Carletti je po povratku v Evropo v začetku sedemnajstega stoletja poskrbel za to, da so se kuhanja čokolade splošno naučili. Takrat je bilo

Če bi ostal tudi ta poslednji poziv brez uspeha, bomo prisiljeni, da izročimo iztirjanje zaostankov odvetniku, s čimer si bodo taki malomarni naročniki nakopali stroške.

Državni upokojenci pri predsedniku vlade. Iz »Slovenskega Naroda« posnemamo naslednjo vest: Pred svojim odhodom v Beograd je sprejel predsednik vlade v Sarajevu zastopnike Udruženja upokojencev in državnih uslužbenecv, ki so mu izročili tri prošnje odnosno spomenice. Državni upokojenci prosijo, naj bi bila čim prej rešena prošnja udruženja glede stalnega popusta upokojencem na železnicah in parnikih, nadalje naj bi se čim prej uredilo vprašanje uradniških domov in končno naj bi se izpremenil člen zakona o plačevanju šolnine, odnosno naj bi davčne uprave in finančne direkcije izdajale brezplačna potrdila o plačanih davkih in njih višini.

Podaljšanje nedeljenega uradovanja. Zaradi varčevanja s kurjavo in razsvetljavo ter ponovno izraženih želj organizacij drž. uslužbenstva je uvedeno tudi za dobo od 1. oktobra t. l. dalje nedeljeno, enkratno dnevno uradovanje v državnih uradih. Uradne ure trajajo od 8. do 14. To odločbo sprejema vse drž. nameštinstvo z veliko radostjo, ker mu olajšuje njegovo itak dosti težavno izvrševanje službe.

Pomen kmetske stanovske organizacije. Pod tem naslovom je objavil ljubljanski »Kmeti list« dne 31. avgusta zanimiv uvodnik v katerem razpravlja o večni borbi med stanovci in o nekdanjih političnih razmerah drugod in pri nas. Iz zanimivega uvodnika objavljamo samo nekaj stavkov, ki pa točno označujejo nekdanje naše razmere: »Kakor povsod, tako tudi v naših političnih praskah ni šlo nikdar v resnici za »ideje«, ampak samo za denar (v katerikoli obliki). — Naši šolanci, »inteligence«, je (bila) razdeljena v dva tabora — ampak kakaj? Ali je res še kdo tako otroško prismojen, da je šlo enim za »zmago verskih načel«, drugim pa za zmago »svobodomiselnosti«? Kaj še! V resnici je šlo samo za službe in za razna napredovanja v službi, torej kratko rečeno, za denar! Če pride moja »stranka« na krmilo, bo tudi meni dobro, če pa pride tvoja »stranka« na vrh, pa tebi« — tako so rekli eni in drugi. To je bilo pravo jedro vsega našega »liberalno-klerikalnega« boja, ne pa »ideje!«

Izlet železniških uradnikov na Poljsko in Češko. Poročali smo že, da je nameraval Zdrženje železniških uradnikov prirediti letos za svoje člane izlet na poljsko morje v Gdynju in nato v Češkoslovaško, kjer naj bi se udeležili kongresa ob 25-letnici organizacije srednješolskih uradnikov češkoslovaških železnic. Zaradi težav z iznosom valute, dovolitve dopustov, vi-

sokih stroškov za potne listine in omejitve dovoljenj za potovanja v inozemstvo, je organizacija izlet odpovedala.

Kdaj preneha pravica do naturalnega stanovanja. Prosvetno ministrstvo je odločilo, da premeščenemu učitelju preneha pravica do naturalnega stanovanja z dnem, ko je bil razrešen službe. Obenem z razrešitvijo preneha tudi pravica do uživanja naturalnega stanovanja, katero ima od države.

Podporni sklad za pomožno osebje. O tem vprašanju je naš list že nekajkrat poročal, odkar je z novim finančnim zakonom bila odpravljena obveznost zavarovanja pomožnega osebja pri okrožnih uradih za zavarovanje delavcev. O tem problemu je nedavno objavilo tudi ljubljansko »Jutro« daljši članek, poslan iz Beograda, v katerem zagovarja potrebo, da se vprašanje bolniškega zavarovanja pomožnega osebja, to je pogodbenih uradnikov, honorarnih uslužbenecv in dnevničarjev, čim prej zadovoljivo uredi. Članek je vzbudil med prizadetimi veliko pozornost, pa v vseh podrobnostih ni docela točen, ker so tako podatki glede števila pomožnega osebja, kakor tudi glede višine nagrad deloma nepravilni. Vsekakor bi bilo pa treba, da se pravilnik o tem podpornem skladu, katerega predvideva uradniški zakon, čim prej izda.

Posnemanja vredno. Naslednji dunajski listi: Neue Freie Presse, Neues Wiener Tagblatt, Reichspost in Volkszeitung, so sklenili, da dovolijo članom velike avstrijske uradniške organizacije »Reichsverband der öffentlichen Angestellten« na naročnini 10% popusta. Člani navedene organizacije, ki hočejo naročiti omenjene liste po znižani ceni, dobe od svoje organizacije potrdilo, da s plačevanjem članarine niso v zaostanku. S tem potrdilom nato dobe 10% popust na naročnini.

Službena potovanja z zasebnimi avtobusi. Finančno ministrstvo je izdalo na zahtevo glavne kontrole pojasnilo št. 12.130/I od 10. junija, po katerem se morajo avtobusi zasebnih podjetnikov smatrati kot prevozna sredstva po 6. odst. čl. 11. uredbe o povračilo potnih stroškov št. 84.600/I. — 31. To zato, ker se promet z njimi ne vrši na podlagi svobodnih pogojev prevoznika s potniki, temveč določeno prevoznino banska uprava. Zato državnemu uslužbencu za službeno potovanje ne pripada kilometrina na potih, kjer stalno obratujejo zasebni avtobusi, temveč se mu povrne samo oblastveno določena voznina za avtobus. To pa le kadar je ta znesek manjši od kilometrine, ki bi mu pripadala sicer po uredbi. Če je pa prevoz z avtobusom dražji, se povrne državnemu uslužbencu samo kilometrina, neglede na to, če se je isti poslužil avtobusa ali ne.

Iz organizacij.

Udruženje zemljišnoknjižnih činovnika kraljevine Jugoslavije v Zagrebu, sekcija Ljubljana, naznanja svojemu članstvu, da je na občnem zboru njegov bivši dolgoletni predsednik tovariš Petrovič Fran odložil svoje funkcije kot predsednik. Občni zbor ga je v priznanje in v zahvalo za njegovo požrtvovalnost izvolil svojim častnim članom ter sklenil, da se mu podari častna diploma. V odbor za to poslovno leto so

bili izvoljeni na odborovi seji dne 13. t. m. sledeči tovariši (ce): Za predsednika Zihel Joško, višji pis. oficijal pri apelacijskem sodišču v Ljubljani; za podpredsednika Kustrin Franjo, višji pis. oficijal pri dež. sodišču v Ljubljani; za tajnika Bester Lojzka, pis. pripravnik pri okraj. sodišču v Ljubljani; za blagajnika Gostič Janko, pis. oficijal pri apelacijskem sodišču v Ljubljani; za odbornike: Podboj Fran, vo-

počutite, Vas ozdravi čokolada). O bratu sončnega kralja kronika izrečno poroča, da je umrl, ker se ni mogel odreči uživanju jutranje čokolade. O slovitem kardinalu Richelieuju, ki je bil velik zagovornik čokolade, pravi Moleschott, da se je imel v poznejših letih zahvaliti za svoje zdravje in čilost le uživanju čokolade.

Vneta častilka čokolade je bila tudi večno mlada Ninon de Lenelos, ki je trdila, da si je ohranila svežost in milino le z uživanjem te pijače.

V spominu na družabno življenje v sponih tedanje Francije se mora omeniti tudi mična zgodba, ki je razburila dame. Meški aristokrat jim je ponudil iz lepe tobačnice posušene pajke, ki jih je sam povžil z veliko slastjo. Nikdo ni upal pokusiti delikatose, a končno se je izkazalo, da so bili pajki iz čokolade.

Bivši častnik Caillon je prvi dobil kot ljubljence žene sončnega kralja monopol za točenje čokolade in si je pri tem pridobil veliko bogastvo.

Tako je pričela čokolada svojo zmago slavno pot in njena zmaga je bila velika.

dja zemljiške knjige, Selko Janko, višji pis. oficijal, oba pri okr. sodišču v Ljubljani, Weber Minka, pis. oficijalinja pri deželnem sodišču v Ljubljani; za namestnika: Turk Pavla, pis. pripravnik pri dež. sodišču v Ljubljani. — V nadzorni odbor: Tavzes Mijo, višji pis. oficijal, Turk Josip, višji pis. oficijal, oba pri dež. sodišču v Ljubljani, Istenič Albin, kanclist pri okr. sodišču v Ljubljani; za namestnika nadzornega odbora pa: Jalovec Maks, zvaniknik okr. sodišča v Ljubljani in Vrtačnik Slava, pis. pripravnik apelač. sodišča v Ljubljani. — O poteku občnega zbora ter odborovem delovanju v minulem letu bo članstvo obveščeno v smislu sklepa občnega zbora s posebno okrožnico. — Odbor.

Zborovanje učiteljstva meščanskih šol. V Banji Luki se je dne 21. avgusta pričel občni zbor Zdrženja učiteljev in učiteljic meščanskih šol kraljevine Jugoslavije. Udeležba iz vseh krajev države je bila zelo povoljna. Kongres je otvoril predsednik Kukavina, na kar je zastopnik prosvetnega ministrstva pojasnil važnost novega zakona o meščanskih šolah. Po tem zakonu je deljena meščanskim šolam važna naloga pri izobraževanju naroda, vzporedno s srednjimi šolami. Glede položaja meščanskošolskega učiteljstva je izjavil, da ga bo treba izboljšati z ozirom na pomembnost statusu in obseg ter važnost službenih dolžnosti. Po poročilu o delovanju odbora je prišlo do mestoma zelo burne debate. Poročilo je vsebovalo mišljenje o reorganizaciji društva, o stikih s češkoslovaškimi sličnimi organizacijami, razpravljalo je o vprašanju pripustitve absolutov meščanskih šol v strokovne in druge šole. Tudi o ustanovitvi kreditnih zadrug in o vprašanju stanovskega tiska je vsebovalo poročilo nekaj važnih predlogov. Zborovalci so sprejeli resolucijo, ki zahteva ureditev gmojnega položaja članstva, kateremu naj bi se zvišali prejemki, to pa bodisi z dopolnitvijo uradniškega zakona ali pa s prihodnjim finančnim zakonom. Resolucija je bila soglasno sprejeta, nakar je bil občni zbor zaključen. Prihodnji se vrši najbrž v Skoplju leta 1933.

Dom učiteljstva v Beogradu odplačan. Lani meseca decembra je Jugoslovansko učiteljsko združenje v Beogradu izplačalo Državni hipotekarni banki zadnji obrok dolga v znesku 201.073 Din, katerega je organizacija najela, ko je zidala svoj dom. V zadnjih 6 mesecih leta 1931. je odplačala organizacija nad 300.000 Din dolga in je Učiteljski dom v Beogradu s tem postal popolna last JUU. Započel in širil je idejo lastnega doma bivši urednik »Učitelja« Mihajlo Stanojevič. Dom je bil dograjen leta 1927. in je bil torej v dobrih štirih letih popolnoma plačan. Učiteljski dom služi učiteljskim in dijakom, ki prihajajo v Beograd kot prenočišče, obenem je pa sedež JUU in raznih strokovnih, kulturnih in gospodarskih ustanov učiteljstva. V domu, ki stoji v Kralja Miljutina ulici št. 66 ima poceni in čisto prenočišče vsak član JUU.

Po svetu.

Iz poljske železničarske organizacije. Uradništvo poljskih državnih železnic je organizirano v Zvezi intelektualnih železničarskih delavcev Poljske. Na zadnji skupščini tega društva se je naglašalo, da je položaj inteligentov pri državnih železnicah zelo težak in da ni nade, da se to stanje kmalu popravi. Zborovalci so protestirali proti nameravanemu zmanjšanju plač, zahtevali naj se za upravno pisarniško službo uvede šesturni delavnik in naj se uradništvu, ki ima vsaj srednješolsko izobrazbo brezplačno dostavljajo službene obleke, ki bodo vidno različne od oblek nižjega osebja. Končno so poljski železniški uradniki protestirali proti nameravani vnovični redukciji osebja in nameri vlade, da bi se izplačevali prejemki mesečno za nazaj.

Po poročilu lista »London Public Advertiser« z dne 16. julija 1637. je ustanovil v Londonu po vzoru kavarn neki Francoz javno čokoladarno. V dobi kraljice Ane in Jurija I. je bil način življenja znak elegantnega in modernega okusa. To je pripomoglo k temu, da so se preselili gostje iz kavarn k imenitnejšemu sosedu s čokolado. Tu imajo najbrž svoj izvor angleški klubi. Whitejeva točilnica čokolade je postala pozneje dom slovitega White-Cluba, menda najstarejšega kluba na svetu, ki še sedaj obstoji.

Slične pivnice čokolade kot v Angliji so nastale pozneje tudi v Italiji. V Nemčiji se je razširilo pitje čokolade po zaslugi dr. Cornela Bentkeoe, holandskega telesnega zdravnika velikega volilnega kneza v L. 1679. izišlem »Tractat van Kruid, Thee, Caffe, Chocolata« je hvalil čokolado kot univerzalno zdravilno sredstvo proti hujšanju, vodenici, boleznim na jetrih i. dr.

Iz gospodarskih razlogov je Friderik Veliki prepovedal uvoz kave in čokolade. Kemiku Marggrafu je naročil, da izdela surogat, za katerega je slednji uporabljal li-

ženske v državni službi na Bolgarskem. Število žensk, ki so nameščene v državnih in drugih javnih uradih na Bolgarskem narašča iz leta v leto. Danes je že skoro četrtina vseh državnih in samoupravnih uslužbenecv žensk. Dočim je bilo leta 1900. v bolgarskih uradih komaj 2700 državnih uslužbenek, jih je bilo leta 1910. že nad 5.100. Danes je pa v Bolgariji že približno 17.000 žensk nameščenih v državnih in drugih javnih uradih. Dočim je bilo v letu 1900. komaj 30% učiteljic, se je število žensk v učiteljski službi tako pomnožilo, da je doseglo danes že 52% celokupnega staleža bolgarskega učiteljstva. Zato ni čudno, da se pripravlja posebna organizacija bolgarskih javnih nameščenek.

Sanacija avstrijskih železnic. Po znanim lausanskem protokolu je Avstrijska republika dolžna, da brez odlašanja doseže ravnotežje med prejemki in izdatki države in zveznih železnic. Kot prva žrtve te pogodbe bodo izbrani spet državni uslužbenci, katerim se bodo vnovič znižali prejemki. Zlasti nameravajo znižati plače železničarjev, na drugi strani pa postoji načrt, da se določi kot maksimum pokojnine 78% poslednje aktivitetne plače. Odkar je Avstrija komercijalizirala svoje železnice je železniškemu uslužbenstvu že nekajkrat bila znižana plača. Zato je njihov odpor proti vnovičnemu skrčenju prejemkov tem bolj razumljiv.

Zadružni vestnik.

Železničarska kreditna zadruga v Sarajevu. Ta vzorna kreditna zadruga je bila ustanovljena pred 9 leti. Danes ima zadruga že 8.181 članov s 64.914 vpisanimi deleži (vsi podatki so povzeti po zadnji bilanci). V minilem letu je pristopilo 943 članov s 4.656 deleži. Višina vplačanih deležev je dosegla znesek 6.400.873 Din. Ob začetku leta 1931. je bilo vloženi v zadrugi 2.318.827 Din, ob koncu leta je bilo teh običajnih vlog 2.665.512 Din. Mnogo tega denarja je bilo dvignjenega za gradnjo stanovanjskih hiš, nakup stavbišč itd. — Zadruga je pa tudi uvedla ovezno varčevanje. Skupni znesek teh vlog je dosegel že 1.132.000 Din. Število takih vlagateljev, ki se zavežejo, da bodo vplačevali vsak mesec določeno vsoto (n. pr. 10, 20 ali 100 Din) do določenega časa, n. pr. do smrti, upokojitve, do polnoletnosti otrok itd., je naraslo na 2.230. — Zadruga se pa peča tudi z zavarovanjem članov za smrt in doživlje. Zavarovanih je 1.778 članov in 119 njihovih rodbinskih udov, skupaj za nad 26.000.000 dinarjev. — Podporni sklad je dosegel višino 1.122.579 Din. Dobička je imela zadruga 603.000 Din. Od tega se plačajo obresti na deleže v višini 5%, skupaj 274.000 Din. — Sarajevska železničarska kreditna zadruga je kupila lani v svoje namene dvo nadstropno hišo za 1.000.000 Din. Dokler si ne postavi lastnega zadružnega doma, bo imela v tem posloplju svoje poslovne lokale. — Za podpiranje stanovanjske akcije je zadruga lani dala na razpolago spet 1.000.000 Din, tako, da je mogla sarajevska železničarska stanovanjska zadruga v lastni režiji zidati po enotnem načrtu 15 hiš, katere je oddala članom na odplačevanje. Tako pridejo člani do znatno cenejših lastnih domov. — Navzlic temu, da so splošne gmojne in kulturne razmere v Sarajevu gotovo manj povoljne, kot so pri nas, vendar požrtvovalnost organiziranih bosanskih železničarjev, ki so ustanovili in vodili svojo kreditno zadrugo, ustvarila čudeže. Zlasti je vreden posnemanja njihov sistem obveznega varčevanja, ki navaja člane k varčnosti, obenem jim pa nudi izdatno in stalno gmojno pomoč. Tudi vpliv sarajevske kreditne zadruge na stanovanjsko delavnost je v Sarajevu in drugod po Bosni izredno velik in vreden posnemanja in zasluži tudi ta panoga njenega delovanja vse priznanje.

Preskrba članov s šolskimi knjigami in potrebščinami. Zadruga državnih usluž-

uvažanje kakaovega zrnja dovoljeno le španski vladi. Leta 1728. pa je prodal kralj Filip V. monopol posebnim družbam v vseh deželah.

Iz Španije, kjer so nastale prve tovarne za predelavo kakaovega zrnja in kjer se še danes porabi največ kakaova, je prišla čokolada na dunajski dvor in l. 1615. po Ani Avstrijski, soprogi Ludovika XIII. na pariški dvor. Tu je dobila čokolada šele po vplivu Marije Terezije Španske, soproge Ludovika XIV., popolno veljavo. Kmalu je zavzela čokolada na dvoru sončnega kralja tolikšen pomen, da so zanj ustanovili posebno dvorno pisarno, ta posel pa so smeli opravljati le izbranci.

Prvotno je moralo biti uživanje čokolade na francoskem dvoru prepovedano, kajti iz spominov vojvodinje de Montpensier izhaja, da je kraljica Marija Terezija Španska na skrivaj pila čokolado. Dočim je še l. 1782. odlični Francoz Le Grand d'Aussy rekel o čokoladi, da je »prav brezokusna juha«, je pisala stodvajset let po prej gospa de Sévigné svoji hčeri, grofici Grignan: »Vous ne vous portez pas bien, le chocolat vous remettra« (Če se dobro ne

povo cvetje. To nadomestilo pa seveda ni ugajalo.

Kakšno skrb so posvetili kuhanju čokolade v Španiji, se vidi iz takratnih bakrorezov. Zelo so se trudili za zboljšanje načina pripravljanja čokolade. Iz izjave Madame d'Arrestel, opatinje Marijinega samostana v Belleju, napram slavnemu gastrozofu, kuharskemu modrijanu in slaškoscukcu Brillatu-Savarinu, je razvidno, koliko so se bavile s kuhanjem čokolade imenitne dame. Opatinja mu je pravila: »Če hočete piti res dobro čokolado, jo dajte skuhati dan popreje v porcelanasti posodi in pustite jo, da v nji stoji čez noč. Nočni počitek jo zgosti in jo napravi zametno mehko sladko. Naš dobri Bog zaradi te male ukane ne more biti užaljen.«

V Nemčiji je bila ustanovljena prva tovarna čokolade l. 1756. Dočim so imeli čokolado sprva za slaščico, jo smatrajo danes za odlično hranilno in krepično sredstvo. Tablica čokolade nam nudi hrano v najbolj zgosten obliki. Vsebuje — kot nobeno drugo hranivo — obenem hranilne in oživaljajoče snovi.

bencev za nabavo potrebščin v Ljubljani naznanja: S pričetkom prihodnjega šolskega leta se bodo v zadrugi pisarni članom izdajale nakaznice do določenega zneska. S to nakaznico nakupuje član vse šolske knjige in potrebščine, plača pa račune v mesečnih obrokih v zadrugi. — Nakaznice dobite v pisarni zadruge, Vodnikov trg št. 5 na dvorišču. — Uprava.

Uradništvo in ljudstvo.

Značilna sličica iz Avstrije.

Iz dunajskega uradniškega glasila »Reichsverband der öffentlich Angestellten« posnemamo sledečo sličico, ki dobro označuje razpoloženje avstrijskega ljudstva napram državnim uslužbencem sploh, zlasti pa napram uslužbencem v varnostni službi. Člančič se glasi:

»Po časopisnih poročilih se je pred porotnim sodiščem v Salzburgu vršila dne 13. februarja t. l. razprava zoper

zloglasnega divjega lovca Franca Gleisenbergerja, ki je dne 3. julija 1931 v ranem jutru iz zasede ustrelil orožniškega okrožnega nadzornika Franca Schmida. Med preiskavo se je dognalo, da je med drugim tudi kmet Schweighofer pred zasledujočim oblastvom skrival morilca orožnika, ki je svoj zločin priznal, da ga pa ni samo skrival, temveč mu je tudi dal dela na polju. Šele ko so le preveč vztrajno orožniki poizvedovali, da je to postalo že kmetu in morilcu neprijetno, se je na prigovarjanje Schweighoferja zločinec sam javil oblastvom. Nato je predsednik ugotovil, da je hotelo deželno orožniško poveljstvo v Salzburgu po ljudskem običaju postaviti na kraju zločina znamenje. Toda kmetje za postavitev znamenja niso hoteli dati potrebnega zemljišča. Priskočila je na pomoč zvezna gozdna uprava, ki je dala mal kos zemlje v ta namen. Zoper to so kmetje, ki sovražijo orožnike, seveda brez-

uspešno, protestirali in izjavili, da je postavitev znamenja izivanje prebivalstva.

Zaradi popolnosti še omenimo, da je bil zločinec zaradi uboja, javnega nasilstva in poskušene prestopka lovske tatvine obsojen na 8 let težke ječe.

Za nas uradnike je ta primer prav posebno zanimiv, ker kaže strahovne posledice zmanjšanja avtoritete zastopnikov državnih oblastev, katero so po večini povzročili politiki. Je pa tudi znak prav posebne sirovosti in brezčutnosti, da nekateri kmetje — ugotoviti moramo, da gre tu samo za izjeme — simpatizirajo z bojazljivim divjim lovcom, ki strelja iz zasede na varnostnega organa, kateri opravlja svojo službo. Niti sledu ni tu o kaki romantiki divjih lovcev, katero sicer opisujejo povesti. Ne, čisto posirovel zločinec, človek, čigar vrednost za družbo je enaka ničli, enostavno umori urad-

nika, ki izpolnjuje svojo dolžnost in kmetje hočejo preprečiti, da bi se pokojnikov spomin počastil. Za tako ravnanje ni opravičila. Niti pomanjkljiva izobrazba, niti sovražnost napram orožništvu, ki je gotovo le osamljena, ne bi mogla opravičiti ravnanja teh kmetov. Skušali bomo ugotoviti imena teh mož, da jih objavimo v našem listu.«

Zdravstveni drobiž.

Teža novorojenčkov je različna po mesecih; največja je povprečno v jeseni, najmanjša pomladi.

Pri pisanju naj pada luč od leve ali od zadaj, nikdar pa od desne. Moderne učilnice so po tem načelu zgrajene.

Osepnice ali kože dobi 72 odstotkov onih, ki niso bili cepljeni, in samo 3 ½ % onih, ki so bili vsaj enkrat cepljeni. (Iz »Zdravja«.)

Telefonska št. 2412

Štev. pošt. hran. 11.165

Vzajemna posojilnica v Ljubljani

r. z. z. o. z.

Miklošičeva cesta 7

v lastni palači, dovoljuje pod ugodnimi pogoji vsakvrstne kredite in posojila državnim uslužbencem proti poročstvu, zaznambi na prejemke, zastavi življenjskih polic in vrednostnih listin ter vknjižbi na posestva. Odplačilo v mesečnih obrokih. Uradne ure od 8.—2.

MANUFAKTURNA TRGOVINA

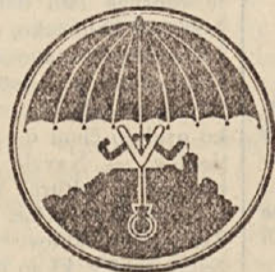
FABIANI & JURJOVEC

LJUBLJANA — STRITARJEVA ULICA 5

Priporoča svojo veliko izbiro volnena blaga za gospode in dame. Belo blago za različno perilo v poljubni širini. Krasna zaloga zastorov in preprog. (Pliš, tapetri itd.) — Puh, perje, kapok, volna, žima vedno v zalogi. Blago je iz prvovrstnih angleških in čeških tovarn. Gg. uradnikom proti takojšnjemu plačilu 10% popusta.

Dežnike

Nogavice

VSE IZ LASTNE TOVARNE

v priznano solidni in elegantni izdelavi

ODDAJAMO PO TOVARNIŠKIH CENAH

v naši prodajalni v Ljubljani,

PRED ŠKOFIJO 10

PRVA JUGOSLOVANSKA TOVARNA DEŽNIKOV IN NOGAVIC

JOSIP VIDMAR

L. Mikuš

Ljubljana, Mestni trg 15

priporoča svojo zalogo

dežnikov ter sprehajalnih palic

Popravila se izvršujejo točno in solidno

Modno blago, perilo in potrebščine za šivilje in krojače priporoča tvrdka

A. PERSCHE

LJUBLJANA, Marijin trg št. 8.

! PORAVNAJTE NAROČNINO !

Priporočamo tvrdko

M. Tičar, Ljubljana

za nakup vseh pisarniških in šolskih potrebščin.

Nogavice, kravate, žepne robce, rokavice, vezene, čipke, D. M. C. sukane, gumbi, potrebščine za šivilje, krojače in čevljarje v največji izbiri pri

Josip PETELINC, Ljubljana

(blizu Prešernovega spomenika) ob vodi

Jajnine

TOVARNA PEKATETE

A. & E. Skabernè, Ljubljana

Velika izbira češkega in angleškega sukna.

Knjigarna Učiteljske tiskarne

v Ljubljani

Frančiškanska

ulica 6

TELEFON ŠT. 3397

RAČUN POŠTNE

HRANIL ŠT. 10.751

priporoča cenj. občinstvu svojo zalogo vseh pisarniških in šolskih potrebščin. Lastna izdelovalnica šol. zvezkov. Knjigarna sprejema naročbe na knjige iz inozemstva, na vse domače in inozemske liste, revije itd. Velika izbira razglednic in slik. Cene solidne! Postrežba točna! Zahtevajte cenik!

C. J. HAMANN

Ljubljana

Vam nudi najsolidnejši vir nakupa perila, opreme nevest in novorojenčkov, perja, modnih potrebščin - Predtiskarija modernih ročnih del.

Zadruga državnih uslužbencev za nabavo potrebščin, Ljubljana

Vodnikov trg št. 5.

r. z. z. o. z.

Telefon št. 2421.

S 16. majem je stopil v veljavo nov revidiran cenik. Kdor ga ne bi dobil na dom, ga dobi v pisarni.

Sedaj vodi zadruga špecerijski oddelek in preskrbo kuriva. — Za jesen se uredi tudi nakup manufakture skupno s posestrimo železničarjev.

Dostavitev na dom!

Mesečni obroki!

Državni uslužbenci! Kupujte v svoji zadrugi, širite smisel za njo med tov. nečlani. Od velike in močne zadruge je odvisna naša skupna boljša eksistenca.